

Opis systemu kontroli wewnętrznej (SKW) funkcjonującego w ING Banku Hipotecznym S.A.

Jednym z elementów zarządzania Bankiem jest system kontroli wewnętrznej (SKW), którego podstawy, zasady i cele wynikają w szczególności z ustawy *Prawo Bankowe* oraz *Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów w sprawie zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, polityki wynagrodzeń oraz szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego w bankach*.

I. Cele systemu kontroli wewnętrznej

Celem systemu kontroli wewnętrznej jest zapewnienie:

1. Skuteczności i efektywności działania Banku;
2. Wiarygodności sprawozdawczości finansowej;
3. Przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem Banku;
4. Zgodności działania Banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi.

W ramach realizacji celów ogólnych system kontroli wewnętrznej zapewnia również:

- a. badanie zgodności działalności Banku i czynności wykonywanych w ramach tej działalności przez osoby powiązane, z regulacjami rynków, na których działa Bank,
- b. skuteczność aktów wewnętrznych dotyczących przepływu informacji prawnie chronionej oraz zabezpieczenia dostępu do niej,
- c. skuteczność aktów wewnętrznych dotyczących rozpatrywania reklamacji i wniosków klientów oraz prowadzenia rejestru reklamacji,
- d. skuteczność aktów wewnętrznych dotyczących przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu.

II. Role organów Banku

1. Rada Nadzorcza

Rada Nadzorcza w ramach swoich zadań określonych m.in. w Statucie Banku oraz w *Regulaminie Rady Nadzorczej ING Banku Hipotecznego S.A.* związanych z monitorowaniem i nadzorem nad systemem kontroli wewnętrznej po uprzednim zarekomendowaniu przez Komitet Audytu i Ryzyka:

- a. zatwierdza *Politykę systemu kontroli wewnętrznej ING Banku Hipotecznego S.A.*;
- b. zatwierdza kryteria oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej, zaproponowane przez Zarząd;
- c. sprawuje nadzór nad wprowadzeniem i zapewnianiem funkcjonowania adekwatnego i skutecznego systemu kontroli wewnętrznej;

- d. monitoruje skuteczność systemu kontroli wewnętrznej w oparciu o informacje otrzymywane od Zarządu, Komitetu Audytu i Ryzyka oraz Komórki ds. Zgodności i Stanowiska Audytora Wewnętrznego;
- e. dokonuje corocznej oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej, w tym adekwatności i skuteczności funkcji kontroli realizowanej w pierwszej i drugiej linii obrony, Komórki ds. Zgodności oraz Stanowiska Audytora Wewnętrznego;
- f. zatwierdza wspólnie z Zarządem zasady kategoryzacji nieprawidłowości wykrytych przez system kontroli wewnętrznej, obejmujących co najmniej nieprawidłowości wysokie i krytyczne.

2. Komitet Audytu i Ryzyka

Pełni funkcje konsultacyjno-doradcze dla Rady Nadzorczej Banku w zakresie zadań związanych z systemem kontroli wewnętrznej.

3. Zarząd Banku

Zarząd Banku w ramach procesu zarządzania Bankiem:

- a. projektuje, wprowadza oraz zapewnia funkcjonowanie adekwatnego i skutecznego systemu kontroli wewnętrznej;
- b. podejmuje działania mające na celu zapewnienie ciągłości działania systemu kontroli wewnętrznej,
- b. ustanawia kryteria oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej;
- c. określa rodzaje działań podejmowanych w celu usunięcia nieprawidłowości wykrytych przez system kontroli wewnętrznej, w tym środki naprawcze i dyscyplinujące;
- d. zatwierdza wspólnie z Radą Nadzorczą zasady kategoryzacji nieprawidłowości wykrytych przez system kontroli wewnętrznej, obejmujących co najmniej nieprawidłowości wysokie i krytyczne;
- e. zatwierdza kryteria uznania procesu za istotny oraz listę procesów istotnych wraz z ich powiązaniem z celami ogólnymi i szczegółowymi;
- f. zapewnia regularny przegląd wszystkich funkcjonujących procesów w Banku pod kątem ich istotności;
- g. akceptuje *Politykę system kontroli wewnętrznej ING Banku Hipotecznego S.A.*, zapewnia jej okresowy przegląd i aktualizację a także przedstawia wyniki tego przeglądu Komitetowi Audytu i Ryzyka oraz Radzie Nadzorczej;
- h. zapewnia dostęp pracowników Komórki ds. Zgodności, Stanowiska ds. Ryzyka Operacyjnego i Stanowiska Audytora Wewnętrznego do niezbędnych dokumentów źródłowych, w tym zawierających informacje poufne, w związku z wykonywaniem przez nich obowiązków służbowych;
- i. ustanawia zasady projektowania, zatwierdzania i wdrażania mechanizmów kontrolnych we wszystkich procesach funkcjonujących w Banku oraz określa rolę jednostek organizacyjnych odpowiedzialnych za opracowanie projektu mechanizmu kontrolnego, jego zatwierdzenie i wdrożenie;
- j. odpowiada za zapewnienie adekwatności i skuteczności mechanizmów kontrolnych w procesach funkcjonujących w Banku;

- k. ustanawia odpowiedni zakres i kryteria niezależnego monitorowania przestrzegania mechanizmów kontrolnych obejmującego weryfikację bieżącą i testowanie;
- l. zapewnia funkcjonowanie matrycy funkcji kontroli wraz z przypisaniem zadań związanych z zapewnieniem jej funkcjonowania;
- m. ustanawia zasady raportowania, co najmniej o skuteczności kluczowych mechanizmów kontrolnych oraz wynikach testowania pionowego.
- n. udziela informacji, tj.: informuje Radę Nadzorczą, nie rzadziej niż raz w roku, o sposobie wypełnienia zadań z zakresu systemu kontroli wewnętrznej ze szczególnym uwzględnieniem:
  - adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej w zapewnianiu osiągnięcia każdego z celów systemu kontroli wewnętrznej,
  - skali i charakterze nieprawidłowości znaczących i krytycznych oraz najważniejszych działaniach zmierzających do usunięcia tych nieprawidłowości, w tym o podjętych środkach naprawczych i dyscyplinujących,
  - zapewniania niezależności Komórki ds. Zgodności i Stanowiska Audytora Wewnętrznego,
  - zapewniania odpowiednich zasobów kadrowych niezbędnych do skutecznego wykonywania zadań oraz koniecznych środków finansowych do systematycznego podnoszenia kwalifikacji, zdobywania doświadczenia i umiejętności przez pracowników Komórki ds. Zgodności i Stanowiska Audytora Wewnętrznego.

III. Schemat trzech linii obrony w ramach struktury organizacyjnej Banku

System kontroli wewnętrznej obejmuje cały obszar struktury organizacyjnej Banku i funkcjonuje w podziale na trzy linie obrony.

Pierwsza linia Obrony	Druga linia Obrony	Trzecia linia Obrony
Jednostki organizacyjne Banku zarządzające ryzykiem w działalności operacyjnej Banku (w szczególności jednostki biznesowe oraz inne jednostki wspierające operacyjnie Biznes)	Jednostki z obszaru: <ul style="list-style-type: none"> • ryzyka operacyjnego • ryzyka modeli • ryzyka braku zgodności (compliance) • ryzyka prawnego • ryzyka kredytowego i rynkowego • finansów • zarządzania zasobami ludzkimi 	Stanowisko Audytora Wewnętrznego

1. Pierwsza linia obrony

Jest częścią funkcji kontroli. Odpowiada za opracowanie, wdrożenie i wykonywanie mechanizmów kontrolnych mających za zadanie zapewnienie osiągnięcia celów ogólnych i szczegółowych systemu kontroli wewnętrznej. W ramach tej linii wykonywany jest również niezależny monitoring przestrzegania mechanizmów kontrolnych w postaci weryfikacji bieżącej i/lub testowania poziomego.

Pierwsza linia obrony odpowiedzialna jest za przestrzeganie zasad wynikających z zatwierdzonych polityk, regulaminów, instrukcji i procedur. W zakres odpowiedzialności pierwszej linii obrony wchodzi między innymi analiza, kontrola oraz zarządzanie ryzykami w procesach.

Zadania pierwszej linii obrony realizuje wyższe rangą kierownictwo, jak i jednostki organizacyjne przez nie nadzorowane, realizujące cele biznesowe oraz bezpośrednio je wspierające.

2. Druga linia obrony

Realizuje zadania wynikające z funkcji kontroli drugiej linii obrony oraz wspiera pierwszą linię obrony w osiągnięciu celów systemu kontroli wewnętrznej.

Odpowiada za:

- a. wydawanie regulacji oraz zapewnienie metod i narzędzi w ramach systemu kontroli wewnętrznej,
- b. monitorowanie stosowania przez pierwszą linię obrony regulacji z zakresu systemu kontroli wewnętrznej,
- c. monitorowanie poziome przestrzegania mechanizmów kontrolnych w ramach drugiej linii obrony,
- d. monitorowanie pionowe pierwszej linii obrony w zakresie przestrzegania mechanizmów kontrolnych.

Jednostki drugiej linii obrony w ramach działań kontrolnych dokonują własnej niezależnej oceny efektywności funkcjonowania pierwszej linii obrony poprzez: inspekcje, testy, przeglądy i inne formy kontroli.

3. Trzecia linia obrony

Stanowisko Audytora Wewnętrznego (SAW) pełni rolę trzeciej linii obrony i dostarcza kierownictwu niezależnego, obiektywnego zapewnienia co do adekwatności i skuteczności systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej w pierwszej i drugiej linii obrony.

Role, uprawnienia, zakres i charakter pracy, zakres odpowiedzialności Audytora Wewnętrznego oraz zasady współpracy jednostek organizacyjnych Banku z SAW są uregulowane w *Polityce – Karta Audytu ING Banku Hipotecznego S.A. (Karta Audytu)*.

IV. Funkcja kontroli

Funkcja kontroli stanowi element systemu kontroli wewnętrznej, na który składają się wszystkie mechanizmy kontrolne zaimplementowane w procesach funkcjonujących w Banku, niezależne monitorowanie ich przestrzegania oraz raportowanie w ramach funkcji kontroli. Obejmuje stanowiska, grupy ludzi lub jednostki organizacyjne odpowiedzialne za realizację zadań przypisanych tej funkcji.

W ramach funkcji kontroli wyodrębniono procesy istotne dla Banku, w których wskazane zostały kluczowe mechanizmy funkcji kontroli.

V. Umiejscowienie, zakres zadań, niezależność komórki do spraw zgodności i komórki audytu wewnętrznego

1. Komórka ds. Zgodności

W strukturze organizacyjnej Banku Komórka ds. Zgodności podlega bezpośrednio Prezesowi Zarządu.

Zakres zadań Komórki ds. Zgodności jest określony w Regulaminie organizacyjnym i Polityce Zgodności ING Banku Hipotecznego S.A.

Obejmuje w szczególności:

1. opracowanie, weryfikację i aktualizację polityk, standardów i procedur w zakresie ryzyka braku zgodności (compliance);
2. opracowywanie i roczną aktualizację Tablicy Ryzyka Braku Zgodności oraz Planu Monitoringu Compliance;
3. wsparcie pierwszej linii obrony w procesie identyfikacji i oceny ryzyka braku zgodności banku oraz zatwierdzanie ich wyników;
4. wsparcie jednostek pierwszej linii obrony w opracowywaniu testów kluczowych kontroli compliance;
5. monitorowanie jakości i efektywności testów kluczowych kontroli compliance, realizowanych przez pierwszą linię obrony;
6. opracowanie i wykonywanie niezależnych kontroli compliance Komórki ds. Zgodności oraz wspieranie innych jednostek drugiej linii obrony w tym zakresie;
7. analizę i opiniowanie nowych lub zmienianych produktów, regulacji wewnętrznych oraz projektów pod kątem zgodności z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi;
8. doradztwo dla organów statutowych Banku oraz pracowników w zakresie interpretacji i stosowania wymogów compliance, w tym wydawanie szczegółowych wytycznych dotyczących określonego postępowania;
9. organizację procesu zgłaszania naruszeń (Whistleblower) oraz zapewnienie wymaganej informacji zarządczej w tym zakresie;
10. opracowanie i przedstawianie raportów w zakresie ryzyka braku zgodności Prezesowi Zarządu, Zarządowi Banku oraz Komitetowi Audytu i Ryzyka i Radzie Nadzorczej;
11. zapewnienie szkoleń i programów uświadamiających w zakresie ryzyka braku zgodności;
12. współpracę z jednostkami organizacyjnymi Banku, innymi jednostkami Grupy ING, organami nadzoru, audytorami lub uprawnionymi partnerami, w zakresie zarządzania ryzykiem braku zgodności.

Niezależność Komórki ds. Zgodności jest zapewniona poprzez następujące uprawnienia:

- a. podleganie bezpośrednio Prezesowi Zarządu Banku,
- b. możliwość bezpośredniego komunikowania się oraz raportowania do Zarządu Banku oraz do Rady Nadzorczej i Komitetu Audytu i Ryzyka,
- a. udział w posiedzeniach Zarządu Banku,
- b. udział w posiedzeniach Rady Nadzorczej oraz Komitetu Audytu i Ryzyka,
- c. odwołanie osoby kierującej Komórką ds. Zgodności odbywa się za zgodą Rady Nadzorczej po uprzednim wysłuchaniu tej osoby przez Radę Nadzorczą. O zmianie na

stanowisku kierującego Komórką ds. Zgodności, wraz z podaniem przyczyny zmiany, informowana jest Komisja Nadzoru Finansowego.

2. Audyt Wewnętrzny

Zgodnie z Ustawą Prawo bankowe z dnia 29 sierpnia 1997 r. i pozostałymi uszczegółowiającymi wymogami regulacyjnymi oraz standardami Grupy ING, Bank wyodrębnia w strukturze organizacyjnej Stanowisko Audytora Wewnętrznego (SAW), którego zadaniem jest dokonywanie niezależnego i obiektywnego przeglądu i oceny adekwatności i skuteczności systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej z wyłączeniem komórki audytu wewnętrznego.

Ponadto, SAW przestrzega w swojej działalności obowiązkowych elementów Międzynarodowych ramowych zasad praktyki zawodowej (ang. IPPF) opracowanych przez Instytut Auditorów Wewnętrznych (ang. IIA).

Niezależność SAW od innych jednostek Banku zapewniona jest poprzez:

- a. bezpośredni (w każdym momencie i z własnej inicjatywy) kontakt Audytora Wewnętrznego z Zarządem Banku, Komitetem Audytu i Ryzyka, Radą Nadzorczą oraz biegłym rewidentem w sprawach wymagających ich uwagi;
- b. zatwierdzanie powołania i odwołania Audytora Wewnętrznego przez Radę Nadzorczą, po uprzednim zarekomendowaniu przez Komitet Audytu i Ryzyka. Odwołanie Audytora Wewnętrznego odbywa się po uprzednim jego wysłuchaniu przez Radę Nadzorczą. O zmianie na stanowisku Audytora Wewnętrznego, wraz z podaniem przyczyn zmian, informowana jest Komisja Nadzoru Finansowego;
- c. mechanizmy kontrolne opisane w procedurze „Szczegółowe zasady kontroli poziomu wynagrodzeń i ochrony przed nieuzasadnionym rozwiązaniem stosunku pracy dla pracowników komórki audytu wewnętrznego oraz komórki ds. zgodności”. Stanowisko HR odpowiada za opracowanie i okresową aktualizację wyżej wymienionej procedury i przedkładanie jej Radzie Nadzorczej do zatwierdzenia, po otrzymaniu rekomendacji od Komitetu Audytu i Ryzyka;
- d. udział Audytora Wewnętrznego w posiedzeniach Zarządu Banku;
- e. udział Audytora Wewnętrznego w posiedzeniach Komitetu Audytu i Ryzyka oraz Rady Nadzorczej.

VI. Zasady oceny skuteczności i adekwatności systemu kontroli wewnętrznej

Stanowisko Audytora Wewnętrznego przeprowadza roczną ocenę adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej w ramach pierwszej i drugiej linii na podstawie:

- a. wyników / opinii audytów ze zrealizowanego rocznego planu audytów. Do przygotowania rocznego planu audytów SAW wykorzystuje informacje o systemie kontroli wewnętrznej, które są zawarte w macierzy funkcji kontroli;
- b. wyników / opinii z badania przeprowadzonego przez audytora zewnętrznego wraz z uwzględnieniem zaleceń regulatora otwartych na dzień wydawania oceny systemu kontroli wewnętrznej;
- c. zidentyfikowanych ryzyk krytycznych i wysokich w trakcie roku ze szczególnym uwzględnieniem otwartych ryzyk na dzień oceny systemu kontroli wewnętrznej;

d. terminowości i postępu w realizacji działań ograniczających zidentyfikowane ryzyka.

Ostatecznej oceny systemu kontroli wewnętrznej dokonuje Rada Nadzorcza, z uwzględnieniem rekomendacji Komitetu Audytu i Ryzyka, która w szczególności uwzględnia:

- a. ocenę Stanowiska Audytora Wewnętrznego,
- b. informację Zarządu o sposobie wykonywania zadań z zakresu systemu kontroli wewnętrznej,
- c. okresowe raporty Komórki ds. Zgodności,
- d. istotne, z punktu widzenia adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej, informacje uzyskane od podmiotu dominującego,
- e. ustalenia dokonane przez biegłego rewidenta lub audytora zewnętrznego,
- f. ustalenia wynikające z czynności nadzorczych wykonywanych przez uprawnione do tego instytucje (np. KNF, Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów),
- g. istotne z punktu widzenia adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej, oceny i opinie dokonywane przez podmioty zewnętrzne, jeżeli były wydawane.